

Φιλοσοφία της παιδείας

2. Η φιλοσοφική ανάλυση στην εκπαίδευση

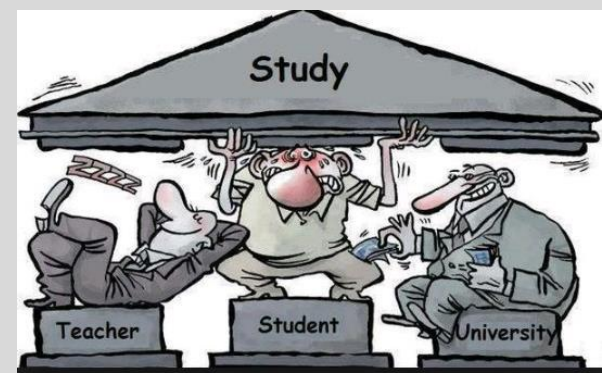
Τι δεν είναι Φιλοσοφία της Παιδείας

- Το σύνολο των παιδαγωγικών ιδεών μεγάλων παιδαγωγών
- Πολλές από τις συμβουλές φιλοσόφων σχετικά με την μόρφωση των παιδιών
- Η συναγωγή παιδαγωγικών συμπερασμάτων από γενικές μεταφυσικές, πολιτικές, ή θρησκευτικές θεωρίες ή δόγματα

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

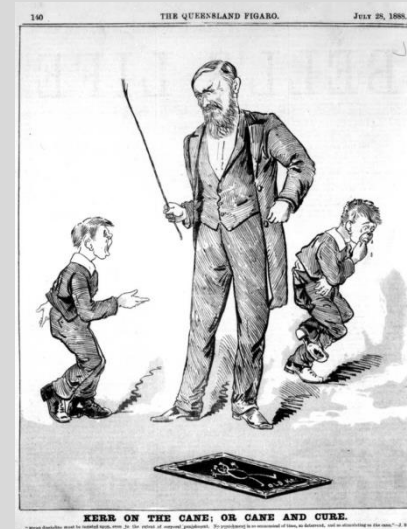
Τα προβλήματα στην εκπαίδευση είναι
σύνθετα. Για την λύση τους χρειάζεται να
εξακριβώσουμε την φύση τους και την
μέθοδο με την οποία μπορούμε να τα
λύσουμε!

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Για παράδειγμα, ποια η θέση της τιμωρίας
στην εκπαίδευση;

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Τι εννοούμε ως τιμωρία;

Η τιμωρία είναι συμβατή με τα κριτήρια της
παιδείας;

Κάτω από ποιες συνθήκες μπορεί να
χρησιμοποιηθεί;

Ποια τα οφέλη η τα προβλήματα από την χρήση
της;

Ποιος απαντά στα παραπάνω ερωτήματα (ο
επιστήμονας ή ο φιλόσοφος) και με ποια
σειρά; Συζητήστε το ζήτημα στην ομάδα σας

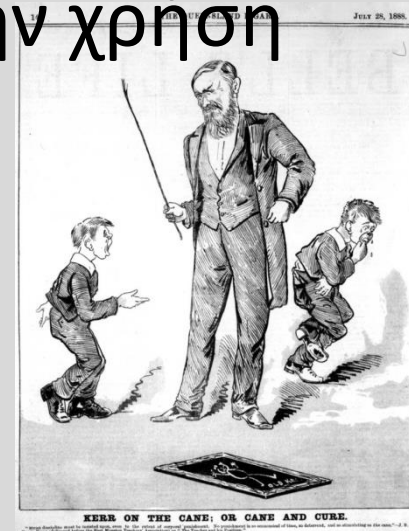
Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Τι εννοούμε ως τιμωρία; (φιλοσοφικής φύσεως πρόβλημα)

Η τιμωρία είναι συμβατή με τα κριτήρια της
παιδείας; (φιλοσοφικής φύσεως πρόβλημα)

Κάτω από ποιες συνθήκες μπορεί να
χρησιμοποιηθεί; (επιστημονικής φύσεως πρόβλημα)

Ποια τα οφέλη η τα προβλήματα από την χρήση
της; (επιστημονικής φύσεως πρόβλημα)

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Τα φιλοσοφικά προβλήματα όμως έχουν
πάντοτε **λογική** προτεραιότητα από
επιστημονικά! Γιατί όμως;

Παράδειγμα 1

- Τι πρέπει να περιέχει το μάθημα της φυσικής αγωγής στο σχολείο;
- Ποιος μπορεί να διδάσκει το μάθημα της φυσικής αγωγής;
- Τι είναι η φυσική αγωγή;
- Είναι και γιατί μορφωτικό αγαθό η φυσική αγωγή;

Με ποια σειρά πρέπει να απαντηθούν τα ερωτήματα αυτά και τι γίνεται στην πραγματικότητα; Συζητήστε το ζήτημα στην ομάδα σας

Παράδειγμα 2

- Τι πρέπει να περιέχει το πρόγραμμα σπουδών της ΣΕΦΑΑ;
- Τι εννοούμε ως επιστήμες του αθλητισμού και ποιο το πεδίο του επιστητού;
- Με ποια σειρά πρέπει να απαντηθούν τα ερωτήματα αυτά και τι γίνεται στην πραγματικότητα; Συζητήστε το ζήτημα στην ομάδα σας

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Ποια είναι η φύση των φιλοσοφικών όμως
προβλημάτων;

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Τα φιλοσοφικά προβλήματα δεν είναι
επιστημονικά δηλαδή δεν μπορούμε να τα
λύσουμε με παρατήρηση, μέτρηση ή
πείραμα!

Οι γνώσεις που αποκτούνται από την επιστήμη
είναι πρωτογενείς ενώ από την φιλοσοφία
δευτερογενείς. Για παράδειγμα ...

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Ο επιστήμονας προσπαθεί να εξηγήσει ένα
φαινόμενο και ο δάσκαλος να μορφώσει τα
παιδιά, ενώ ο φιλόσοφος εξετάζει τις έννοιες
«εξήγηση» και «μόρφωση».

Το πόσο σημαντικό είναι αυτό σκεφτείτε το
αναφορικά με την προσπάθεια ενός φιλοσόφου
να διακρίνει τις διαφορές της εξήγησης ενός
φυσικού φαινομένου και μιας ανθρώπινης
πράξης!!!

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Ποια είναι η φύση των *εννοιών*; Τι νομίζεται;

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην εκπαίδευση

- Η φύση των **εννοιών** υπήρξε ένα από επίμονα προβλήματα της φιλοσοφίας.
- Υπάρχει μάλιστα και κλάδος που ασχολείται με το ζήτημα, η φιλοσοφία της γλώσσας.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην εκπαίδευση

- Μια πρώτη απάντηση είναι ότι οι έννοιες είναι ιδέες ή σκέψεις που έχουμε στον νου μας.
 - Επειδή οι ιδέες είναι άπιαστες και αφηρημένες για να τις μεταδώσουμε στους άλλους ανθρώπους χρησιμοποιούμε λέξεις δηλαδή ετικέτες ή ονόματα αυτών.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Η απάντηση όμως αυτή έχει εξής προβλήματα:

- Καταρχήν οι ιδέες δεν βρίσκονται μέσα στο μυαλό μας με το ίδιο τρόπο που το κρασί βρίσκεται μέσα στο μπουκάλι.
- Αντίθετα η ύπαρξη ιδεών και σκέψεων μας κάνει μιλάμε για τον νου.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην εκπαίδευση

- Δεύτερον, αν οι ιδέες ήταν όντα ανεξάρτητα από τις λέξεις που χρησιμοποιούμε για αυτές (γλώσσα) τότε θα έπρεπε κάπου να τις εντοπίσουμε.
- Αντίθετα δεν μπορούμε να τις ξεχωρίσουμε. Για παράδειγμα όταν αναφερόμαστε στην έννοια του «βιβλίου» δεν ψάχνουμε α) στο μυαλό μας για την έννοια αυτή β) στην συνέχεια για την κατάλληλη λέξη ετικέτα και γ) τέλος για τον τρόπο που θα εκφέρουμε την λέξη.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην εκπαίδευση

- Τρίτον, όταν ψάχνουμε για την σημασία μιας λέξης ψάχνουμε για τον τρόπο που αυτή χρησιμοποιείται μέσα στην ζωντανή γλώσσα.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην εκπαίδευση

- Οι **έννοιες** λοιπόν δεν είναι αντικείμενα που έχουμε μέσα στο νου μας.
- Μήπως όμως οι **έννοιες** είναι ιδέες ή σκέψεις για αντικείμενα που υπάρχουν μέσα στον κόσμο και που για να τις μεταδώσουμε στους άλλους ανθρώπους χρησιμοποιούμε λέξεις δηλαδή ετικέτες ή ονόματα αυτών;

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην εκπαίδευση

- Καταρχήν άλλο πράγμα είναι η έννοια «βιβλίο» και άλλο πράγμα ένα συγκεκριμένο βιβλίο.
- Δεύτερον υπάρχουν και λέξεις που δεν αντιστοιχούν σε αντικείμενα.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Αυτό δεν σημαίνει ότι οι έννοιες δεν έχουν
σχέση με τον κόσμο στον οποίο ζούμε αλλά
υπάρχουν και έννοιες που δεν αντιστοιχούν
στον κόσμο. Για παράδειγμα η έννοια της
γοργόνας.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Συνεπώς οι έννοιες δεν είναι ούτε αντικείμενα
που βρίσκονται μέσα στον κόσμο ούτε
αντικείμενα που βρίσκονται μέσα στο νου των
ανθρώπων.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Αν θέλουμε να καταλάβουμε μια έννοια θα
πρέπει να καταλάβουμε τους κανόνες που
διέπουν την χρήση της στην κοινή μας
γλώσσα.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Στην φιλοσοφία της Παιδείας τέτοιες έννοιες
είναι της «παιδείας», «μόρφωσης»,
«διδασκαλίας», «μάθησης», «αγωγής»,
«κοινωνικοποίηση» «δογματικός
διαποτισμός» κ.α.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Αν όμως για να καταλάβουμε μια έννοια πρέπει να καταλάβουμε τους κανόνες που διέπουν την χρήση της στην κοινή μας γλώσσα τότε μήπως ψάχνουμε τον ορισμό της μέσα σε κάποιο λεξικό. Τι νομίζετε;

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Ορισμός Λεξικών

Η σημασία μια λέξης
στην γλώσσα (π.χ.
μόρφωση = α.
πνευματική και
ψυχική καλλιέργεια. β.
κατοχή γνώσεων)

Φιλοσοφική ανάλυση

Το πλαίσιο και οι συνθήκες
κάτω από τις οποίες
χρησιμοποιείται μια λέξη
(π.χ. μόρφωση = πότε
κάποιος είναι
μορφωμένος + πότε είναι
αμόρφωτος + ποιες οι
διαστάσεις της
μόρφωσης + που η σχέση
της μόρφωσης με την
παιδεία + κ.α.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Τυπολογία ορισμών ανάλογα με τον τρόπο που
δίνεται:

1. Ορισμός με παραδείγματα (δεν τον χρησιμοποιούμε στην φιλοσοφία)
2. Ορισμός με συνώνυμα (δεν τον χρησιμοποιούμε στην φιλοσοφία)
3. Αναλυτικός ορισμός (τον χρησιμοποιούμε)

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Τυπολογία ορισμών ανάλογα με τον σκοπό που
χρησιμοποιείται

1. Περιγραφικός
2. Κατά συνθήκη
3. Προγραμματικός ή πειστικός

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Τυπολογία ορισμών ανάλογα με τον σκοπό που
χρησιμοποιείται

Περιγραφικός

Υπάρχει συνήθως στα Λεξικά και αφορούν την
τωρινή ή την προηγούμενη σημασία των
λέξεων.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην εκπαίδευση

Τυπολογία ορισμών ανάλογα με τον σκοπό που χρησιμοποιείται

Κατά συνθήκη

Χρησιμοποιείται κυρίως στην επιστήμη. Προσοχή όμως γιατί πολλές φορές μεταφέρονται άκριτα την παιδεία (π.χ. ο όρος κοινωνικοποίηση από την κοινωνιολογία ή οι όροι ανάγκη και ενδιαφέρον από την ψυχολογία) και δημιουργούν την πεποίθηση ότι η επιστήμη (π.χ. παιδαγωγική) θα λύσει τα προβλήματα της παιδείας.

Η φύση και η χρησιμότητα της φιλοσοφικής ανάλυσης στην
εκπαίδευση

Τυπολογία ορισμών ανάλογα με τον σκοπό που
χρησιμοποιείται

Προγραμματικός ή πειστικός

Χρησιμοποιείται από τους πολιτικούς και τους κάθε λογής προπαγανδιστές. Έχει χρησιμοποιηθεί από φιλοσόφους της Παιδείας (π.χ. Dewey που εισηγήθηκε τις έννοιες της εξάρτησης και πλαστικότητας) αλλά εδώ η αποδοχή ή η απόρριψή τους πρέπει να αφορά όλο το θεωρητικό πλαίσιο και όχι μόνο την μεμονωμένη έννοια.

Η φύση της Φιλοσοφίας της Παιδείας

Φιλοσοφικά προβλήματα της παιδείας έχουν απασχολήσει τους φιλοσόφους από την εποχή της αρχαίας Ελλάδας (π.χ. Πλάτωνα) αλλά ως αυτόνομος φιλοσοφικός κλάδος αναδείχθηκε στον 20^ο αιώνα στο αγγλοσαξονικό κυρίως χώρο.

Η φύση της Φιλοσοφίας της Παιδείας

Η Φιλοσοφία της Παιδείας μοιάζει με την Πολιτική Φιλοσοφία. Όπως δηλαδή η Πολιτική Φιλοσοφία στηρίζεται στην Ηθική και σε άλλους κλάδους έτσι και η Φιλοσοφία της Παιδείας στηρίζεται στην Φιλοσοφία της Γνώσης και στην Ηθική. Παρόλα αυτά κεντρικά προβλήματα της είναι αποκλειστικά δικά της.

Η χρησιμότητα της Φιλοσοφίας της Παιδείας

Ποια η χρησιμότητα της Φιλοσοφία της Παιδείας κατά την γνώμη σας;

Η χρησιμότητα της Φιλοσοφίας της Παιδείας

Μπορεί η Φιλοσοφία της Παιδείας να μην έχει πρακτική αξία με την έννοια που έχει η κηπουρική αλλά έχει πρακτικές συνέπειες στην ζωή του ανθρώπου. Και αυτό γιατί ο πολιτισμός οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις θεωρητικές κατακτήσεις του ανθρώπου και όχι στις πρακτικές. Μπορείτε να σκεφθείτε ένα παράδειγμα;